

ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНІСТЬ ФОРМАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ТА ПРОЕКТНОЇ ПРАКТИЦІ ДАС

Тюрікова О.М., к.пед.н., доцент, **Погорслов О.А.**, ст. викладач,
Тітінюв В.В., асистент, **Недошитко О.М.**, ст. викладач
(Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Актуальність роботи в пошуку спільних, мистецько-дизайнерських підходів до творчості, шляхів розширення художньо-образних засобів в дизайні архітектурного середовища.

Сучасна концепція загальної дизайнеризації життя проголошує можливість утворення всього з будь чого. Це відповідає сучасному погляду на мистецтво, яке постає як засіб комунікації, форма існування середовищних діалогів, джерело емоційних впливів та механізм управління враженнями та поведінкою глядачів. Існують погляди на мистецтво як на єдине синкретичне явище, яке вміщує різноманітні форми прояву та користується єдиною мовою - мовою художніх образів. Це зумовлює правомірність «творчого перекладу» різних явищ мистецтва, запозичення засобів виразності, їх взаємообмін. До категоріального апарату сучасних проектних практик входять поняття: «емоційна напруженість», «візуальне сприйняття», «емоційні впливи», «рівні середовищної мови», «середовищні метафори», «інтегральна композиція», «орієнтуюче русло», «естетичне поле», «кумулятивний ефект», «композиція тимчасових станів», тощо. Самоцільності набуває привабливість та інтуїтивність самого проектного та художньо-творчого процесу. Його метою називають духовно-естетичний потенціал середовища, управління відчуттями та настроями споживачів, мінливість форм, мобільність світло-кольорових обставин тощо.

Аналіз теорії та практики в царині не фігуративного живопису (О.Чернишов, Е.Жердев, О.Чепурова, С.Шлеюк та ін.) надає нам можливість провести паралелі між сучасним мистецтвом та дизайнерським проектуванням з позицій *формального підходу*. При відділенні форми від змісту, заміні реалістичних об'єктів формальними (або абстрактними), результат проектної діяльності аналізують через характеристики і властивості елементів композиції, структурну організацію елементів композиції. Сучасні підходи до проектної діяльності в ДАС розглянуті О. Чернишовим. Автор активно використовує такі загально-композиційні поняття, як пластика, форма, об'ємно-просторова структура, ракурс, план, маса, просторова динаміка, тип простору, тип зв'язків, цілісність та єдність,

конструкція, тектоніка, тощо. Він досліджує специфіку взаємодії елементів, способи досягнення візуальної цілісності, художньої виразності, естетичної цінності. На перший план в проектній художньо-дизайнерській діяльності при цьому виступає *композиційна активність*, такі її категорії як *спрямованість, силові лінії, силове поле, ілюзорний просторовий зв'язок, емоційний стимул, емоційний резонанс, позитивний та негативний простір*. Ним опрацьована категорія «міра» (якісна, кількісна, співрозмірність) як загальне поняття. Архітектурне середовище розглядається О.Чернишовим як предметно організований екзистенціальний простір активного буття людини, що визначає «схеми» його поведінки та дій. Воно візуально сприймається як об'ємне тіло з замкненим на себе простором функцій. Предметні елементи цього середовища (маси, тіла, об'єми, поверхні) повинні випромінювати «емоційно-смыслову енергію» (силові лінії, потоки, поля), наповнювати його композиційним рухом, з розбігом на всіяні, межами, спрямуваннями, планами, вузлами, зонами, центрами, рівнями, ракурсами, тощо. Сукупність комбінацій формувальних індивідуальних форм стосунків – автономність, повторення, замкненість, проникнення, протиставлення, тощо.

Структуроутворюючий фактор – художньо-композиційна організація сприйняття середовищного процесу. «Пластична гра» будується на основі взаємодії різних мотивів (велике - маленьке, монолітне - складове, відчинене - замкнене, глухе - ажурне, жорстке - м'яке, наближення - віддалення, притягіння - відштовхування, концентрація - розсіювання, наступ – відступ, тощо). Діяльнісний аспект надає уяву про характер безпосередніх фізичних контактів (маніпулятивно-орудійні дії) людини з формою.

Нами розглянуті приклади застосування формально-композиційного підходу до формування подвійного середовища, композиції інтер'єрів, концентрування уваги на фрагменті середовища, емоційної насиченості середовищного утворення тощо.

Таким чином, визначене спільне поле діяльності формального мистецтва та дизайну архітектурного середовища: активізація емоційних впливів, забезпечення мінливості та динамічності вражень та ситуацій, процесуальний дизайн, світло-колеристичний сценарій, активізація творчої уяви, знаковість, символика, почуттєва визначеність, тощо. Подальшого дослідження вимагають методика та методологія проектного втілення засобів формального мистецтва.